

C O N V E N T I E

Als er na 500 jaar wederkerige bezieling en bevestiging van protestantse en katholieke gemeenschappen bordjes voor de kerken staan met opschriften als 'te koop' 'te huur', moet dat wel het sinistere einde zijn van een langlopende geschiedenis. Hoe kan dat zo?

Hoezo een kerk verkopen aan een zakenman of commerciële instelling?

Hoezo een verkoop van eeuwenoud bezit van een geloofsgemeenschap?

Hoezo de vroegere bouwers en eigenaren niet de gelegenheid geboden de kerk nieuw leven in te blazen vanuit de vele gaven van de Geest?

Met afgrijzen, woede en verdriet zien mensen die bordjes staan. Waardoor voelen zij zich zo machteloos dat zij die schandpalen laten staan? Wat is er mis gegaan? Is de kerk heilig?

Ter zake

Een lange lijst van historisch aanwijsbare oorzaken kan hier verklaring van geven, maar er moeten 'diepte-oorzaken' zijn die uiteindelijk de doorslag hebben gegeven. Deze zijn van 'geestelijke' aard. En deze staan vervolgens de toekomst in de weg.

Het is eenvoudiger en vruchtbaarder te benoemen 'wat het zal moeten worden' dan 'wat het niet geweest is'.

Het leven zal gevoeld moeten worden als godsdienst : de werkelijkheid van de omgang van de mens met God, de liefde van God en mens.

Het accent zal geheel verlegd moeten worden : wat in een kerk gebeurt, zal de duiding zijn van wat in het leven is gebeurd, geleefd, gevierd. Het kan er de verdichting van zijn en verdieping, maar het eigenlijke is al gebeurd.

Op 25 april ontstaat er het boekje 'Conventie' - volgend op het boekje van 5 april 'Interventie'. Deels is het een toelichting en belichting van de innerlijke betekenis, de omvang en reikwijdte van het gebeuren. Deels een poging tegenstellingen dichter bij elkaar te brengen.

(2017)

Levensreligiositeit

Onder dit grote woord leeft heel nederig de ervaring van God in het leven zelf. Daar speelt zich de liefde en het geloof af in een nabije God van alwat leeft en het leven geeft. Daar waar de extase de mens bevangt in uitzinnige vreugde, daar waar de mens neerdaalt in het ravijn van verdriet, daar waar hij creatief en consumptief zich uitleeft in de rijkdom van het bestaan. En het is vooral de liefde die vonkt van mens tot mens, van dier tot dier, van hoge bomen tot bodembedekkers. Alwat leeft leeft.

Zo kunnen religies en levensbeschouwingen de tweedeling tussen natuur en bovennatuur gaan opheffen, de scheiding van hemel en aarde overwinnen en in het universum zijn.

Levensreligie

Godsdienst bestaat binnen en buiten de kerk. Mensen zonder geloof geloven ook. In het eindeloze labyrint van op weg zijn en onderweg zijn met God, is iedere weg een weg. Ook de Kerk wanneer zij een levensweg is. In verhouding tot het grote levensgebeuren is het kerkelijke echter bijzakelijk - maar daardoor niet minder belangrijk. Zij kan verhelderen wat er in de ervaring verborgen ligt aan openbaring. Zij kan voedingsbodem zijn van religiositeit en humaniteit. In haar boezem kan de vreugdeviering van gezamenlijkheid en het verinnigde contact met God plaatsvinden. De Kerk die belijdt en verkondigt, dat het leven zelf de universele ruimte is van liefde en gebed, zal zich niet verliezen in rituelen, sacramenten en symbolieken, maar daar dankbaar gebruik van maken om de diepte van het bestaan te duiden en te vieren. Zolang zij Jezus als weg waarheid en leven midden in zich heeft, blijft zij diep verbonden met de werkelijkheid.

Levenspriesterschap

Op het toneel der eeuwen treden mannen en vrouwen voor het voetlicht - zij leven voor, zij gaan voor en maken mensen bewust van het leven als de rechtstreekse verbinding met God. God onder oude en nieuwe namen, hemelse en aardse woorden als een God van mensen. In allerlei betekenissen en gestalten zullen er levenspriesters en levenspriesteressen bestaan namens God. Het leven zal hen wijden, zij zullen het leven wijden. En zij zullen hun eigen riten vinden. Dan zal blijken of de oude riten (van liturgie en sacramentaliteit) echte levensriten zijn geweest en dan zullen zij overleven. Zo onsterfelijk als het afscheidsmaal van Jezus met de zijnen, waarin leven en dood werden gevierd. Zo'n levenssymboliek tendeeert naar verrijzenis.

God
U Al
Levende
tijd
en
eeuwigheid

U
nodigt ons
ter tafel
terwijl
de internationale
klinkt

Maar
weest U
ons te gast
aan de tafel
van
de armen

Maar hoe komt een convent tot stand?
Het verhaal gaat dat...

Een beeldenstorm

De torenklok stond nog precies op tijd, het slagwerk werkte nog, maar de kerkklokken zwegen. De kerk was verkocht en bijna leeg gehaald. In opdracht van het bisdom transporteerde een vervoersbedrijf de hele inventaris naar een andere leegstaande kerk, zgn. bewaard voor de toekomst. De beelden waren van hun sokkels gehaald. Alleen Petrus en Paulus stonden zo vast dat zij niet te demonteren waren, maar Jezus en zijn vader en moeder werden ingeladen.

Een priester en zijn vriendin stapten uit, toen zij zagen dat de kerkdeuren openstonden. Dit was zijn jeugdkerk geweest, hij kende nog alle treden van het priesterkoor en van de trap naar het koor. Hier had hij zijn eerste plechtige Mis gedaan. Van hieruit had hij zijn ouders begeleid in hun reis naar de eeuwigheid. Hier had hij leren bidden.

Maar nu...? De man die zij in de kerk aantreffen, vertelde dat hij de nieuwe eigenaar was geworden - een energieke man, half zo jong als de priester. Hij straalde geloof in de toekomst uit. Als hij puur commercieel gedacht had, had hij beter een leegstaande bedrijfshal kunnen kopen, maar hij kocht een kerk. De totale interne verbouwing zou een kapitaal kosten. Buiten naast de kerk lag al een berg zand, die uit de kerk was verwijderd om vloerverwarming aan te brengen.

In grove lijnen werd duidelijk welke de bedoelingen waren van de nieuwe kerkeigenaar. Hij was helemaal verheugd toen hij allerlei details te horen kreeg over de geschiedenis van de kerk, de muurschilderingen en glas-in-loodramen, het schitterende bladgoud op de kapitelen van de pilaren, het prachtige kerkorgel en de acoustiek.

Diezelfde avond werden er twee brieven geschreven, een voor de nieuwe eigenaar van de verkochte kerk, een aan de pastoor van de gefuseerde parochie. Afschriften hiervan werden gelijktijdig over en weer verzonden, om in alle openheid te werk te gaan. Hoofdzaken van deze brieven volgen achtereenvolgens.

Aan de nieuwe kerkeigenaar het navolgende.

We hebben elkaar ontmoet en -tot onze vreugde- verbaasd. Waarom? Ten eerste omdat de kerk gered is van de ondergang. Ten tweede omdat er een prachtige bestemming aan wordt gegeven. Ten derde omdat wij aanvoelen dat dit bij jou in goede handen is.

Weet je, dat deze kerk van meer betekenis gaat worden dan de Hoofdkerk en wel voor het 'leven' : je opent deze ruimte (kerk) naar het leven. Dit wordt heel belangrijk 'in de breedte' en daarmee 'in de diepte'. Het leven zal er gebeuren, gevierd worden in al zijn waarde-aspecten : vreugde en verdriet, uitbundigheid en ingetogenheid, schoonheid in het creatieve en ludieke enz. Het gaat er lekker en gezellig worden, mensen van alle rang en stand zullen hier binnen gaan en een dak boven hun hoofd vinden met elkaar.

Het is een mega-project. Wat een ondernemerszin om dit aan te gaan! Er zit ook een grote commerciële kant aan, die aanvankelijk hoofdzaak zal moeten zijn. Wie hier ooit kritiek op heeft, is niet realistisch. Toch zou het ons niet verbazen, dat er tegelijk een andere kant in beeld zal gaan komen : het gemeenschapsbelang. En het is de gemeenschap die komt en vraagt. En het is de kerk die nodigt. De ruimte alleen al, de architectuur, de sfeer die er hangt zullen op de duur heel eigen verlangens en verwachtingen oproepen : waarden-intuïties die verder reiken dan het recreatieve en consumptieve.

Er zullen vragen komen van jongelui die voor de Kerk niet willen trouwen vanwege de vaststaande rituelen, maar toch kiezen voor een 'gewijde' ruimte. Dan volgen er gouden huwelijksfeesten en andere jubilea - al dan niet voorafgegaan door een liturgie. Er zullen vragen komen voor afscheidsvieringen bij overlijden. Voor sommigen is de algemeen-gehouden aula in een crematorium net iets te algemeen. Immers : men is als buitenkerkelijke niet bij definitie onkerkelijk of ongelovig!

Als het goed is zal de Ouderenbond en de Vakbond naar deze 'levenskerk' de weg vinden. De jeugd zal er festival willen vieren en zich wat dromerig terugwanen in hun vroegste jeugd, zittend in de nissen en stille plekjes van hun vroegere kerk. En dan, uitgeprocedeerde asylzoekers zullen deze kerk weten te staan. Of de voedselbank komt om de hoek kijken. Veel belangrijker is nog dit : het is voorspelbaar dat zich vrijwillig(st)ers komen melden, medewerkers van alle slag. En ach, terwijl de Hoofdkerk leegloopt, loopt de gesloten kerk vol.

Jij zult niet de 'voorganger' zijn, maar wel de 'voorman'. Houd critici en twijfelaars buiten de deur. Zij begrijpen niet wat er echt gebeurt. Wij geloven hierin en daar is alle reden toe. Wie de tijd leest, verstaat de toekomst.

De kogel door de kerk

Aan de pastoor van de Hoofdparochie werd het volgende schrijven gericht.

In alle openheid -en om niet de schijn te wekken jullie (in de rug) aan te vallen- sturen we jou een copie van een schrijven, dat wij vandaag hebben geadresseerd. Dit is gericht aan de nieuwe eigenaar van het kerkgebouw dat binnen jouw pastoraal werkgebied ligt.

Vooropgesteld dit : wij betreuren het zeer dat deze prachtige (multifunctionele) kerk onttrokken is aan de geloofsgemeenschap. Vanuit een open kerkvisie zou dit onder eigen verantwoordelijkheid van de Kerk een belangrijke lokatie hebben kunnen blijven en worden. Wij weten dat jullie onmachtig hebben moeten toezien dat dit gebeurde, omdat je gehouden bent aan diocesane/kerkelijke beleidsbepalingen. Pluriformiteit en diversiteit ontbreken.

Nu het dan tóch zo is, dat de kerk uit handen gegeven is, zonder verdere bestemmingen nog te kunnen beïnvloeden, zal de aandacht zich moeten gaan verleggen : van afstandelijkheid naar betrokkenheid. Dit wordt een heel moeilijke weg. Al lezende in bijgaand schrijven, zul je een denkwereld tegen komen die wellicht pijn doet. Weet echter dat wij het pastoraal functioneren van jullie kerk boven alles stellen. Jij moet de zware kar trekken.

Wat de uitwerking is van ons schrijven aan de nieuwe eigenaar van de kerk, zal mogelijk pas in de toekomst blijken. Als hij hiervoor toegankelijk is, kan dit van betekenis zijn. Zo kunnen er andere betekenissen en dimensies van geloofsbeleving (van levensreligiositeit) tot leven komen.

In een postscriptum zou toegevoegd hebben kunnen worden : misschien is er ook vanuit een profetische intuïtie naar te kijken. De jeugd van nu keert niet meer terug naar de oude kaders, hoe veel deze ook te bieden hebben. Zij moeten (terug-) komen vanuit hun eigen kader. Laten we dit een proefproces zijn, een oefenveld van moderne religiositeit. Binnen deze ruimtelijke ambiance kan dan de 'overloop' plaatsvinden, de terugstroom naar de bronnen van de Grote Rivier.

Maar het is niet alleen de jeugd tot de 45, ook ouderen zullen, zonder het gevoel te hebben weer terug te keren, gewoon aanschuiven.

Stilte na de storm

Het moet gestormd hebben in de hoofden van de overheden die (nog) zeggenschap hadden over de 'kerk in oprichting' de kerkelijke inrichting van de verlaten kerk. Plotseling werd er een verbouwingsstop opgelegd. Klopte er iets niet met de vergunningen? Had de Kerk ook nog (voorwaardelijke) bemoeienis met de verdere ontwikkelingen? Uit welke hoek kwam het eerste verzet? Of speelden zij samen? En waar ging het om? Was het eigendomsrecht van de nieuwe eigenaar door allerlei clausules zodanig ingeperkt?

Het moet gestormd hebben in het hoofd van de nieuwe eigenaar. Leefde hij nog in een vrij land? Deze kerk zou toch een vrijheidsmonument moeten worden...de kerk van de grote oecumene.

Conventie

Wil deze kerk de christelijke signatuur die zij uitstraalt, naar haar oorsprong beantwoorden, dan zal zij de open deur moeten zijn naar iedereen. Immers : een christelijke kerk 'doet' niet aan oecumene maar 'is' oecumene, wat wil zeggen 'de verbinding van alle religies'. De jonge Kerk 'was' de innerlijke versmelting van jodendom en heidendom - geënt op Jezus de Verrezenen.

De jonge Kerk van het christendom was geen Kerk. Het was een liefdesgemeenschap van mensen. Deze kerk zal geen Kerk blijven heten. Het gaat om de 'kern-betekenis' van 'kerk - ecclesia'. Dit is : samenkomst - ontmoeting'. Dat zal het 'ken-merk' kunnen worden van het grootste gebouw van een stad of dorp (vroeger) - van dit centrale gebouw midden in de gemeenschap. Daar wordt het leven gevierd. Waar mensen elkaar werkelijk ontmoeten, ontmoeten zij God. Waar liefde wordt beleefd, is God, want God is liefde.

Het mag een wensdroom zijn dat ook de officiële Kerk kind in huis zal zijn, in dit mensenhuis, in dit Godshuis.

Pinksterstorm

De volkeren en buitenlandse groeperingen die samenstroonden daar waar de volgelingen, de vrouwen en mannen uit Jezus' gezelschap, in dat uur verbleven, waren geen christenen. Over hen allen kwam de Geest van Jezus als een stromende beweging die om hen woei. Ieder verstond ieder door met elkaar te zijn in dezelfde goede heilige Geest. Verschil van godsdienst stond niemand in de weg om dezelfde geest te ontvangen, te voelen, te horen, te zien. Vol van Heilige Geest keerden zij weer huiswaarts, ieder met de geestesgaven die bij hem of haar pasten, die cultuureigen waren. Zij vielen elkaar niet theologisch of theoretisch aan maar waren één van Geest. Dit was de oer-oecumene waarin alle verschillen verwaaiden in de storm van liefde die hen overkwam.

Ook nu kunnen alle christelijke richtingen, die die ene richting van Jezus gaan, één van geest zijn in een Jezus' beweging die het aanschijn van de aarde vernieuwt.

In het Pinksterhuis, dat nu gebouwd wordt zullen ook andere gezindten binnen kunnen treden. En zij kunnen dan doen wat hen verbindt en nalaten wat hen scheidt. Het is mogelijk, aan theologische verschillen en tegenstellingen voorbij, één te zijn in de Geest. Daar zijn schitterende voorbeelden van. In de (katholieke) Bewegingskerk in Eindhoven nam de 'gewijde dans' (Levensdans) een belangrijke plaats in. Deze was ook geïntegreerd in de liturgie. Er werd een volledige Mis gedanst op Latijns-Amerikaanse muziek. Waar mensen met elkaar dansen, voeren zij geen oorlog meer. Het verrassende was, dat na enige jaren samen dansen en bidden met hun lichaam niemand wist van de religieus/kerkelijke achtergrond van anderen. Zij vonden zich en elkaar in een grote innerlijke beweging van de Geest.

Visie

In Johannes 4, 23 lezen we :

'Er komt een uur, en het is er reeds, waarin de ware aanbidders van de Vader in geest en waarheid zullen aanbidden'.